

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350
FRF 400

In alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elev. 90 - L. St. 35

USA 60 sau echivalent
USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Telephon : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Tetex 633520F
Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris
Telefax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 183

22 mai 1992

CANONUL IERTARII

La mijlocul lui aprilie, V. Măgureanu Lamenița cu publicarea listelor foștilor informatori ai securității - cam o jumătate de milion ! Scriam că operația publicării va fi, din calcul, selectivă (v. Lupta, 182). "Dezvăluirile" au luat însă proporțiile unei ofensive perverse: lovitura n-a fost dată în direcția anunțată - lista informatorilor deveniți parlamentari - ci, urmărind efectul surprizei, într-acolo unde se afla, de fapt, adversarul. Strategia de gang a lui V. Măgureanu anula astfel, din capul locului, orice dimensiune morală și de adevăr unei operații revendicată de doi ani de opoziție ca pe o condiție de tămbăduire socială. V. Măgureanu o deturnezează perpetuând practica securității: stimularea fricii și suspiciunii, prin utilizarea abilă a șantajului.

Dosarele "dezvăluite" (în "România Mare", dar și prin curier la redacții și ambasade) țintuiau la stîlpul infamiei doi ziariști de la "România liberă", Sorin Roșca Stănescu și Florin Gabriel Mărculescu. Doi ziariști de la cotidianul de opoziție cu cel mai mare tiraj, care a supărat la culme conducerea supremă cu prilejul recente vizite a Regelui Mihai în țară. Primul dintre ziariști era și președintele în funcțiune al Asociației Ziariștilor Români, la a cărei ultimă conferință națională (4 aprilie) s-a cerut, în rezoluția finală, demisia lui V. Măgureanu...

Ce urmărește V. Măgureanu, cocoșat pe comoara păcatelor noastre ? Drămuindu-le, semănînd timorarea și neîncrederea, să stăpînească sufletele păcătoșilor și nepăcătoșilor, să învrăjbească și să manipuleze. Această armă diavolească, cu efectele ei distilate cinic, poate fi anulată miraculos de simplu. Pactul cu diavolul trebuie denunțat. Cei care au ceva de mărturisit, să mărturisească. Și neîntîrziat. Înainte ca V. Măgureanu să "facă curat", grămădind gunoiul unde vrea el. Rămăs fără taina greșelilor noastre, deposedat de obiectul șantajului, forța ocultă a tartorului SRI dispăre, lăsîndu-l neputincios. Pentru că forța lui, ca a necuratului, e una de împrumut, făcută din slăbiciunile noastre, a unora dintre noi.

Și nu cu judecată, ci cu iertare trebuie întîmpinat curajul moral al destăinuirii. Deloc simplu. el este însă obligatoriu. Ca un

PIATRA DE HOTAR

Partidul liberal are o prea lungă tradiție și o prea vastă implicare în istoria politică a țării pentru ca profilul, cel puțin ambiguu, pe care i l-a imprimat actuala conducere să nu determine reacții ferme.

Cum statutul "rigid" (cum îl caracterizează Vintilă V. Brătianu) sau de-a dreptul "totalitar" (Dinu Zamfirescu) nu permite schimbarea din interior a conducerii PNL în scurtul timp care a mai rămas pînă la alegeri, liberalii favorabili opoziției unite s-au grupat în PNL Convenția-Democratică, al cărui lider este Vintilă V. Brătianu. Declarația, cu 60 de semnături, precizează că nu e un nou partid liberal ci "regruparea membrilor PNL în scopul asigurării continuității și legitimității orientării liberale atât de necesară României." Fiindcă "Radu Câmpeanu și un grup restrins de persoane oportuniste au împins partidul nostru pe panta colaborării cu foștii nomenclaturiști", cărora le-au dat "cauțiunea pentru a se menține la putere".

prag al recîstigiării de sine, al renașterii în spațiul de libertate al binelui.

Cu iertare trebuie întîmpinata mărturisirea fiindcă cine ar putea măsura circumstanțele și suferința "căderii", tortura pactului cu diavolul? În nici un caz cei a căror onestitate e făcută din norocul de a nu fi fost puși în situația de a afla fragilitatea propriei lor virtuți. Cu iertare, pentru ca cerem lui Dumnezeu să ne ierte păcatele, așa cum și noi iertăm greșiților noștri. Dar așa cum spovada are ca răsplată iertarea, fără recunoașterea vinovăției, fără identificarea rostită a răului, nu poate funcționa iertarea.

Ca și onestitatea, vinovăția e de multe feluri. Mărturisirea va mai avea calitatea de a lumina deosebirea dintre victimele șantajului securisto-sereist și delatorii din vocație, dintre cîință și perseverarea în rău.

Dacă cei doi ziariști de la "România liberă" sînt vinovați, ei sînt, în primul rînd, nu pentru fosta lor colaborare - pe care în acești doi ani au încercat s-o răscumpere - ci pentru că n-au înțeles întemeierea în har a confesiunii, oricare ar fi fost riscurile imediate, lăsîndu-se iluzionați de confortul omisiunii. (Este și motivul pentru care, mă simt obligată să precizez, pentru ultimele sale

Ieșirea din Convenția Democratică - ultima scenă a unui parcurs de uzurpări - este "un act de trădare care a adus o grea lovitură încrederii în PNL și constituie o sinucidere politică a partidului nostru." În fine, "Convenția Democratică, cu semnul electoral "cheia", a pătruns adînc în conștiința țării, devenind o stare de spirit, un simbol al libertății. Să-i redăm forța necesară pentru succesul în viitoarele alegeri." Alături de Vintilă V. Brătianu, din Biroul director interimar mai fac parte: Lazăr Arjoceanu, Traian Badea Popescu, Dimitrie Callimachi, Nicolae Cerveni, Pompiliu Ioan, Dan Otulescu, Anca Moga, Adrian Popescu-Necșești, Constantin Teodorescu, Maria Tețu, Dinu Gabriel Zamfirescu.

"Libertatea", acordată de conducerea PNL organizațiilor locale de a participa sau nu la alegeri pe listele Convenției Democratice, era, de fapt, un cadou otrăvit. Cazul Organizației PNL-Timiș, care voia să rămînă pe listele CD, este grăitor. Participarea pe aceste liste implica niște clarificări: pot vota liberalii candidatul unic

pag. 2

două rînduri, n-am semnat Apelul din pag. 7).

Răscumpărarea nu se face după judecata noastră. În prețul ei există, fără puțință de ocol, temeritatea morală de a recunoaște, după propria conștiință, nu mînat de la spate sau condiționat de V. Măgureanu, adevărul. Și iată că, prin nenedunțarea publică a legămîntului, neeliberați cu adevărat, cei doi ziariști - în ciuda articolelor lor combative și drepte -, au rămas în puterea lui V. Măgureanu. Și dacă ceea ce li s-a întîmplat celor doi ziariști poate fi, cel puțin pentru alții, începutul ieșirii din șantajul SRI-ului, odată cu aceasta s-a urmărit destabilizarea unui ziar care de doi ani încoace este, și trebuie să rămînă, un simbol al cruciadei pentru adevăr.

Cu toată rezerva celui care n-a luat parte la dezbateri, eliminarea celor doi ziariști din redacție pare un act lipsit de înțelepciune, pentru că delațiunii lui V. Măgureanu - căci delațiune este - nu ar fi trebuit să i se dea răspunsul așteptat. Dacă însă această decizie are caracter de exemplu pentru orice mărturisire "amînată" dincolo de valabilitatea ei, atunci ea este mai greu de contestat.

Antonia Constantinescu

al CD la alegerile prezidențiale și, alesi, vor aproba programul CD din moment ce prin cordonul ombilical netăiat li se spune una iar alianța de suflet le propune altceva? Pe de alta parte, organizațiile locale, fără reprezentativitate centrală, sînt inevitabil supuse unor decizii la care nu pot lua parte. Liberalii din Timiș, puși între ciocan și nicovală, au părăsit Convenția Democratică.

Soluția? Organizațiile locale PNL, care vor să rămîna în CD, trebuie să opteze pentru PNL-CD sau PL-AT (liberalii "aripa tînără") care au constituit Alianța liberală. Anunțată la Tv în 8 mai, în presă în 9 mai, pe 11 mai personalități reprezentative ale celor două formații au avut o conferință de presă la Intercontinental, cu un mare ecou în mass-media românească. ("Tinerama" revela că aceste "persoane credibile și de notorietate publică" au în comun faptul că n-au votat actuala Constituție). Din partea PNL CD au luat parte liderul formației, Vintilă V. Brătianu, Dinu Zamfirescu - purtător de cuvînt în străinătate și Nicolae Cerveni - purtător de cuvînt pe plan național. PL-AT a fost reprezentat de președintele său de onoare, René Radu Policrat (exclus din PNL...), președintele în exercițiu, Radu Boroianu și purtătorul de cuvînt Călin Popescu-Tăriceanu. Alianța liberală are două obiective. Pe termen scurt, accesul în CD - un grup de personalități din ambele formații negociază și va reprezenta alianța în CD. Pe termen lung, "unirea tuturor forțelor autentice liberale din România". Dificultăți organizatorice, imposibil de rezolvat pînă la alegeri au făcut ca cele două formații să nu se unească încă. De altfel, PNL sub conducerea lui Radu Câmpeanu este singura formație politică de importanță care n-a ținut nici un congres național de doi ani încoace...

Într-un interviu publicat de "Cuvîntul", Vintilă V. Brătianu - descendent direct al ministrului de finanțe și președinte al partidului liberal Vintilă Brătianu, care a refăcut economia românească în criză, cunoscut în exil pentru moderația, înțelepciunea și noblețea sa sufletească, se declara consternat de atitudinea actualii conduceri liberale. Încă din ianuarie 1990 a venit în țară cu ideea unirii opoziției și candidării pe liste comune. Dacă la Corneliu Coposu a găsit un acord spontan, la liberali n-a găsit nici o înțelegere, iar contactele cu conducerea PNL au încetat din vara lui 91. "În politica românească tradițională exista o etică pe care puteam să o înțelegem toți."

În interviul dat ziarului "Cotidianul", Dinu Zamfirescu - ziarist, profesor de drept dar mai ales liberal de pe băncile liceului, parcurge semnificativ istoria celor 20 de ani de colaborare politică, în exil, mai degraba

Clubul liberal din Paris comunică demisia dlui Ion Vitez din funcția de reprezentant al Partidului Național Liberal în Franța, motivată de decizia conducerii acestui partid de a ieși din Convenția democratică.

nefructuoasă cu Radu Câmpeanu. Reconstituindu-i portretul și "farmecul dictatorial", precizează că Radu Câmpeanu nu se află statutar în fruntea PNL: la Conferința Națională din ianuarie 1990 a fost propus, sala a aplaudat și... a fost ales. Nici ieșirea PNL din CD n-a fost votată, ci consfințită tot prin aplauze. Mai mult, statutul partidului, elaborat de Radu Câmpeanu, permite excluderi abuzive ca și convocarea, în funcție de voința președintelui, a delegaților forului conducător, Delegația permanentă (art. 17). Partidul "care s-a identificat întotdeauna cu nevoile țării a devenit acum doar o trambulină pentru a satisface interesele și vanitățile lui Radu Câmpeanu". Prezent în guvern, el mizează pe oportunismul unora, promișindu-le poziții efemere, posturi, funcții, ceea ce explică obediința unei anume clientele de partid.

Reacția forțatei Câmpeanu nu s-a lăsat așteptată. PNLCD-ului (înregistrarea lui la Tribunal s-a făcut prin modificarea numelui Partidului Social Liberal al lui Nicolae Cerveni) i s-a intentat proces. În 21 mai, recursul PNL-ului a fost respins. Directorul Departamentului Comunicare și Imagine al PNL-ului, Radu Ciuceanu, a protestat folosind argumentul "salamului cu soia": "Dnii Vintilă V. Brătianu și Dinu Zamfirescu n-au nici un drept asupra liberalilor (ca și cînd ar fi vorba de actele asupra unei moșii) fiindcă n-au stat în țară după decembrie 1989. Au venit prea tîrziu..." Adică au pierdut trenul. Alegoria cu trenul sau locomotiva, draga conducerii PNL, poate sugera și altele: de pildă că trenul prins de conducerea PNL a intrat pe o linie moartă, că locomotiva trebuie schimbată sau că trenul său se îndreaptă spre o gară dezafectată...

A.C.

ELECTORALE

● Amendamentul liberal referitor la sigla și denumirea CD a scindat Camera Deputaților: de-o parte parlamentarii din Convenția Democratică, FSN (Roman) și PL-AT care l-au respins, de alta FDSN, PUNR, PDAR și PNL.S-a votat cu 170 voturi pentru amendamentul PNL și 104 contra. Astfel CD nu mai are dreptul să folosească "cheia" ca siglă electorală, "decît cu consimțămîntul celor cărora le-au aparținut, respectiv a partidelor cu care au alcătuit coaliția inițială". Adică a lui Radu Câmpeanu... ● "Modul în care Parlamentul a formulat articolele de lege privitor la prezența observatorilor naționali este mai dăunător decît chiar interzicerea acestora", a declarat Ana Blandiana, președinta Alianței Civice, la conferința de presă CD din 13 mai de la București Limitarea drastică a numărului și rolul lor - un singur observator la fiecare secție de votare, lipsit de dreptul de a asista la numărarea și centralizarea voturilor - îi transformă în decor democratic. Față de observatorii străini, legea nu formulează restricții. În plus, legea este foarte blîndă cu

infracțiunile din timpul procesului electoral. La aceeași conferință, C. Coposu, președintele Convenției Democratice a declarat că noua lege electorală este "o tentativă de prelungire a agoniei politice de către regimul cripto-comunist instaurat după decembrie 1989". "Conform actualei legi electorale, Ceaușescu însuși ar putea candida, dacă nu ar fi fost executat în decembrie '89", a spus Ctin Ticu Dumitrescu, referindu-se la amendamentul la art. 10 prin care nu puteau candida la președinție persoane care au încălcat Drepturile Omului sau au fost implicate în represiunea din decembrie 1989, amendament respins de Senat. ● Mai mult de 100 de articole votate în 13 mai de Camera Deputaților diferă de cele cuprinse în legea votată de Senat care, pentru a fi puse de acord va trebui să intervină Comisia de mediere între Camera Deputaților și Senat. După definitivare, legea va fi înaintată lui Ion Iliescu, care are la dispoziție cel puțin 20 de zile pentru promulgare. Chiar dacă nu va folosi toate aceste zile, alegerile parlamentare nu pot avea loc înainte de septembrie. ● La conferința de presă din 14 mai purtătorul de cuvînt al guvernului a declarat că "aminarea alegerilor pentru toamnă atrage după sine o serie de efecte și consecințe negative, greu de evaluat în prezent, efecte care pot afecta vizibil evoluția democratică a societății românești, relațiile internaționale ale României, însăși viața ei economică și socială." ● Pragul minim de voturi necesar unei formații politice în parlament a fost stabilit la 4%. Cele 13 partide și formații politice din Convenția Democratică au nevoie, în afara celor 4% de cîte încă 1% din voturi, pentru fiecare partid al coaliției, fără depășirea a 8% din numărul voturilor valabile. O măsura foarte dezavantajoasă pentru CD. De pildă, PAC, ca membru al unei coaliții, are nevoie de 8% iar FSN de 4%. Cu baze electorale inegale, FSN și PAC (cu un număr dublu de sufragii) vor fi reprezentate de un număr egal de deputați. ● "Înfrișoșiți de agonie singeroasă a Iugoslaviei, de războiul civil din Moldova vecină, oamenii de afaceri occidentali preferă să aștepte viitoarele alegeri generale. Vor vedea apoi ce vor putea întreprinde" scria publicația elvețiană "Hebdo", din 30 aprilie. "Dar s-ar putea sa fie prea tîrziu. Dacă atomizarea politică și socială va continua, nu o să mai putem rezista multă vreme" îi declară ziaristului elvețian Victor Ciorbea, președintele Conferinței naționale a sindicatelor din România. "Trebuie spus, scrie în încheiere autorul articolului, că recompoziția peisajului politic e de natură mai mult sa îngrijoreze decît să liniștească. Mai mult de 200 de partide se ceartă, fără ca, cel puțin pînă acum, vreunul să aducă răspunsuri corecte la atîtea întrebări. Populația ar vrea, la urma urmelor, să știe cu ce noi rigori și greutăți va fi confruntată prin aplicarea terapiei de șoc dirijată astăzi de primul ministru Theodor Stolojan - miine poate de un altul".

CATRE UN ALT 20 MAI ?!

Patru sînt evenimentele care vor influența mult, poate chiar decisiv, campania electorală pentru alegerile legislative și prezidențiale, evident că și rezultatele acestora.

În ordinea cronologică, întîiul dintre cele patru evenimente a fost oficializarea rupturii dintre președintele Ion Iliescu și formațiunea politică al cărei sprijin îl avusese la precedentele alegeri. Devenit partid al fostului premier Petre Roman și al echipei sale, FSN l-a lăsat în aparență orfan pe dl Iliescu, refuzînd să-l desemneze candidat al său pentru funcția de președinte. Chiar dacă, pentru moment, impresia generală a fost că în ciudatul conflict Iliescu-Roman președintele a pierdut, nu este cîtuși de puțin exclus ca, în realitate și pe termen ceva mai lung, învinsul să fie totuși fostul prim-ministru. Cu tot triumful său în cadrul partidului. FSN-ul de astăzi, FSN-ul dlui Roman, va fi fiind, poate, mai unitar, însa este, totodată, și mai slab, considerabil mai slab decît fusese înainte. Nu doar prin plecarea adepților dlui Iliescu ori a celor nemulțumiți de aroganta suficiență cinică a dlui Roman și a grupului său; ci și prin efectul nemulțumirilor de tot felul generate de guvernarea fesenistă. Pentru marea masă a populației din România, nesiguranța, lipsurile, corupția și minciuna sînt imputabile în primul rînd formațiunii aflate la putere.

În orice țară din lume, partidul aflat la putere este răspunzător de eșecurile sociale și economice din perioada guvernării sale, iar bilanțul guvernării feseniste nu este deloc unul înfloritor. Desprinderea FSN-ului de dl Iliescu îl favorizează de fapt pe președinte, fiindcă insatisfacția populară față de partidul dominant nu se va mai răsfrînge și asupra lui. Mai mult, dl Iliescu se poate prezenta la alegeri drept candidat independent, nu al unei formațiuni politice anume, caz în care nu-i va fi, desigur, greu să se înfățișeze chiar și în ipostaza de "candidat al poporului".

Indiferent cine va fi desemnat de FSN sa candideze, dl Roman sau altcineva, dl. Iliescu nu va avea din aceasta

parte un adversar serios.

Al doilea eveniment de natură să înrîurească peisajul electoral este decizia PNL de a ieși din Convenția Democratică. O decizie despre care s-a discutat îndelung și în termenii furioși obișnuiți de-acum în dezbaterile politice românească. Justificările oficiale și oficioase date de conducerea PNL și de diferiți fruntași ai acestei formațiuni au fost analizate în detaliu și nu are nici un rost să le examinăm încă odată; ajunge sa constatăm că, în ciuda formulărilor echivoce, există un numitor comun în explicațiile date de liberali: anume, ostilitatea față de PAC și față de liderul acestuia, Nicolae Manolescu. Ostilitate ce pare să aibă la origine, judecînd dupa declarațiile liberalilor, un complex: PAC a absorbit nu numai personalități intelectuale ale țării, a absorbit, pur și simplu, inteligențele cele mai vii și competențele cele mai active la toate nivelele sociale. Pentru PNL - ne conducem, încă odată, numai după declarațiile oficiale făcute de liderii acestui partid - PAC este "vinovat" că i-a atras pe intelectuali, răpînd astfel liberalilor un sprijin ce li s-ar fi convenit, cred aceștia, de drept. Sigur că normal ar fi fost, pentru o analiză corectă, nu să fie culpabilizat PAC-ul pentru atragerea intelectualilor, ci să se caute motivele pentru care intelectualii nu s-au dus la PNL ori au plecat de la PNL. Oricum, fapt este că de acum nimic nu-l va împiedica, probabil, pe dl. Câmpeanu să se prezinte în calitate de candidat al partidului său, la alegerile prezidențiale. Ieșirea liberalilor din Convenția Democratică riscă să le diminueze prezența în viitorul parlament, dar le oferă posibilitatea să-l lanseze pe dl. Câmpeanu din nou în cursa prezidențială. La fel ca în 1990.

Al treilea eveniment este de fapt un non-eveniment. Nu atît zdruncinată, cît mai curînd scăpată de o grijă prin plecarea liberalilor, Convenția Democratică ezită să

se pronunțe asupra candidatului său pentru alegerile prezidențiale. Unul singur dintre liderii care compun Convenția și-a anunțat, oficial, intenția de a candida, cu condiția, desigur, de a fi acceptat de ceilalți parteneri. Este vorba de Nicolae Manolescu, președintele PAC. Felul în care s-au exprimat pînă acum conducătorii celorlalte partide și formațiuni din Convenție în legătură cu această intenție este însă extrem de rezervat, dacă nu chiar, în unele împrejurări, de-a dreptul ostil. Spre exemplu, în ziarul "Cotidianul" de vineri, 17 aprilie, sub titlul "**Capcane care ni se întind**", pe prima pagină era un articol în care se relata desfășurarea unei reuniuni a reprezentanților partidelor și formațiunilor care fac parte din Convenție. Se putea afla, din acest articol, că Nicolae Manolescu a fost energic interpelat de un reprezentant țărănist, dl Grabowski, acesta reproșîndu-i președintelui PAC că urma să participe la un colocviu organizat la Paris în al cărui program figura și Petre Roman. Se sugera, astfel, inclusiv într-o notă a redacției "Cotidianului", că Nicolae Manolescu ar face "tovărășie" cu simpatizanți ai comuniștilor, și, în general, cu forțe de stînga, precizîndu-se, nu fără intenție, că simpozionul de la Paris este organizat de "Libération", ziar de stînga. Că, în realitate, colocviul era organizat nu doar de "Libération", ci de vreo 15-20 de publicații și posturi de radio și televiziune din toată Europa, între care marele cotidian spaniol "El Pais", francezul "Le Monde", britanicul "The Independent", italianul "La Repubblica", BBC și canalul 1 al televiziunii franceze, care este privat, nu avea, desigur, vreo importanță. În aceasta ordine este de semnalat și că în ziarul fesenist "Azi", din 22 aprilie, era publicată o corespondență specială de la Paris despre același buclucaș colocviu, de pe lista participanților fiind însă omis cu totul numele lui Nicolae Manolescu. Iar dacă ținem seama că în ziarul dlui Rațiu, în numărul din 16 aprilie, tot pe prima pagină, sub titlul "**Scenarii tragice**", se avansa ipoteza că Nicolae Manolescu se asociază cu Petre Roman, "**sub umbrela stîngii socialiste**", fie-ne permis să credem că desemnarea președintelui PAC drept candidat al Convenției apare mai mult decît îndoielnică.

Al patrulea eveniment, în sfîrșit, este vizita Regelui. În contrast cu dezlănțuirile agresive și triviale din presa controlată de putere, în contrast cu vulgaritatea stridentă a unor politicieni lipsiți de o minimă buna cuviință, Regele a oferit posibilitatea de a se vedea ce înseamnă demnitate, decență, tact și cumpătare. Între atitudinea suverană a Regelui și agitația grotescă a unei bune părți dintre politicienii actuali este o asemenea uriașă distanță încît orice comentariu este de prisos.

Mircea Iorgulescu

(text transmis la Radio Europa liberă)

AGENDA ECONOMICA

Clasamentul investitorilor străini în România (la 31 martie 1992)

DUPĂ CAPITAL

1 Franța - 53,2 milioane USD; 2. Anglia - 50 mil. USD; 3. Statele Unite -32,5 USD; 4. Germania - 30,7 USD; 5. Italia - 21,6 USD; 6. Turcia - 15,9 USD; 7. Olanda - 15,8 USD; 8. Spania - 11,7 USD; 9. Austria și Israel - 8,3 USD.

DUPĂ NUMĂR DE SOCIETĂȚI

1. Germania - 1414; 2. Italia - 1037; 3. Turcia - 1015; 4. Siria - 873; 5. China - 564; Statele Unite - 541

SCHIMBURILE COMERCIALE ALE GERMANIEI CU EUROPA CENTRALĂ

1. CSI - 32,7 miliarde mărci; 2. Polonia - 15,7 miliarde DM; 3. Ceho-Slovacia - 10 miliarde DM; 4. Ungaria - 8,5 miliarde DM; 5. România - 2,4 miliarde DM.

Șerban Demetriu

JERTFA TI-O ALEGI SINGUR

Interviu cu REMUS RADINA

Eugène Ionesco, în prefața la Testamentul din morgă (Ion Dumitru-Verlag, München, 1981), îl numește pe Remus Radina "unul din eroii sau sfinții epocii noastre". A intrat în închisoare la 25 de ani, "la vârsta când viața nu contează mai mult decât adevărul", cum scrie el însuși. Dat afară din armată pentru că refuzase să colaboreze politic cu noul regim, student la Drept, Remus Radina își va da restul de examene în celula 13 de la Jilava, unde își regăsește iluștri profesori în zeghe.

"Am crezut că trebuie să semnalăm totdeauna toate crimele comise celor cu funcții de răspundere ca să nu spună vreodată că n-au știut." Și Remus Radina "semnalează" prin nenumărate greve ale foamei, obținând de fiecare dată o anchetă.

Mărturia lui Remus Radina este cea a unui luptător pentru drepturile omului în beciurile în care violarea lor era o sistematică pedagogie a umilinței. Cartea mai este și un fel de antologie - citate din Goethe, Nietzsche, un țaran din Banat, Montaigne, Eminescu, Sf. Ioan al Crucii ș.a. - în care cultura iese din pedanteria erudiției și redevine ceea ce ar trebui să fie: un fel de a trăi.

Documentele publicate, recent trimise din țară, măsoară inegalitatea încheșării: "deținutul Radina", închis în morgă, epuizat de torturi și de greva foamei, acuză direcția penitenciarului Gherla de "crimă împotriva umanității" iar aceasta continuă să-l pedepsească ca "element foarte înrăit". Într-un interviu, publicat în "Zig-Zag", Constantin Ticu Dumitrescu spunea: "Când am ieșit din închisoare, prietenul meu Remus Radina era în greva foamei și în ultima fază de rezistență. El nu a făcut niciodată grevă în interesul lui, ci numai pentru binele celorlalți deținuți. Dacă cineva în lume ar avea dreptul să ne judece, acest om nu poate fi decât Remus Radina."

A.C. - Testamentul din morgă se încheie în momentul când, refuzând să vă lăsați umilit de ordinele lui Șomlea, sințeti închis în morgă și declarați greva foamei...

R.R. - M-au alimentat forțat, cu un tub cu lichid. Mi-au prins minile cu cătușe la spate, trecute după tăblia patului și m-au apăsat pe coloana vertebrală încît simțeam că mi-o vor rupe. Oricum, am adus Procurorul. Declarația alăturată, care mi-a fost trimisă din țară, găsită în arhive, am scris-o tremurînd din cauza coloanei.

A.C. - Vorbiți în textul dvstră despre drepturile omului, principii consfințite de Charta ONU și de Declarația Universală, dar care au devenit instrumente de politică internațională abia în timpul președintelui Carter. Or, dvstră vă luptați cu Goiciu pentru drepturile omului, la Gherla, în 1958...

R.R. - Cunoșteam Charta ONU pe de rost, de la cursul de Drept Internațional.

A.C. - Știu, toate cele 52 de articole.

R.R. - Aici am citat din preambulul Chartei ONU "...Întărirea credinței în demnitatea și valoarea persoanei umane". Aceste cuvinte totdeauna m-au cutremurat și nu încetam, după atîția ani de torturi și umilințe să consider ca inadmisibil ce ni se întîmpla nouă, românilor, în secolului al 20-lea.

Am venit din greva foamei la 1 iunie și, la 14 iunie 1958, a izbucnit revolta de la Gherla. Erau două camere cu tineri frontieriști - nemți, unguri, dar mai ales români. Ei știau că am reușit să aduc procurorul și, ce și-au zis, dacă unul singur a reușit, mai mulți vom obține ameliorarea tratamentului de exterminare și legătura cu familia. Camerele erau una de-asupra celeilalte. Eu fusesem adus în camera 59 și, prin morse, cei de sus m-au întrebat dacă ne asociem și noi. Eu le-am spus: măi băieți, o grevă nu se face așa. Cu greva trebuie să fii hotărît să mori, să mergi pînă la capăt. Mergem, au zis. Lăsați-mă să vorbesc și eu cu oamenii și mîine dimineață vă dau rezultatul. A doua zi, cînd să le comunic, am auzit niște urlete și au început să cada

obloanele de sus, obloanele puse pe fereastră, care lăseau numai o frîntură de cer. Am aruncat și noi obloanele și a izbucnit așa zisa revoltă de la Gherla. Strigam: Jos obloanele, lașilor, Goiciu e un criminal, Jos teroarea lui Goiciu. La un moment dat, au aruncat burlanele mari de la bucătărie - noi ne aflam de-asupra bucătăriei - , le-au desfăcut și le-au făcut vînt de acolo. Au venit în celule cu furtunul de apă și au tras cu pistoalele la

picioare. Un neamț din Sibiu a stat cu glonțul în picior. I-a fost frică să spună, fiindcă s-ar fi aflat că era la fereastră. Vedeți teroarea. La cîteva ore, a venit directorul penitenciarelor cu avionul. După revolta din 14 iunie 1958, a urmat o represiune îngrozitoare. Cînd m-au dus în sala de baie, o încăpere de cca 90 mp., toată - pereți, tavan, podele - era complet acoperită de sînge. Șomlea, o bestie foarte puternică, care l-a bătut și pe Goma, m-a lovit cu un grătar de lemn ud. Abia mi-am ferit capul. Cei 20, care au inițiat blocarea paturilor în camera de de-asupra noastră, au fost torturați cumplit, cu pieptul pe beton, îi băteau zi de zi. Pe mine m-au bătut odată peste genunchi și peste coate și mi-au spart vena de la piciorul stîng, să spun cine a organizat revolta. Mă bănuiau. Am influențat poate, dar n-am organizat-o eu. Mi-au dat 21 de zile de izolare: lanțuri la picioare, 9 ședințe de bătaie, două zile numai 200 de grame de mîlai cu apă sărată, a treia zi mîncare. Și frig. Deși era luna iunie, beciul era foarte umed, n-aveam pături, nimic. Pe patul de fier tremuram ca și cînd aveam un curent electric în mine. Apoi m-au dus într-o celulă fără fereastră, fără aer. M-au ținut acolo vreo 5-6 luni, pînă m-am îmbolnăvit de tuberculoză. Nu mai puteam sta în picioare și mă băteau să stau drepti la numărătoare. Prin celula asta n-au trecut decît șapte oameni: Cojocar - un avocat din

pag. 5

D Nr. 3496 / 3

4.06.58.
Dns. va
la dosarul
cu nr. 79
J. Radina

Declarație

Subsemnatul Radina J. Remus, condamnât 6 ani
corect. pt. trecere de frontieră, actualmente detinut
în Penitenciarul "Gherla", declar că în urma venirii
Domnului Procuror și în urma afirmatiei că sunt
scos dinolare, încetez greva foamei începînd la
25 Mai 1958, ca protest împotriva abuzurilor și
sîrărilor de unele cadre din administrația acestui
Penitenciar, abuzuri ce încalcă "drepturile
fundamentale ale omului" ("în special dreptul
la viață) și demnitatea și valoarea persoanei umane.
În capul său se va continua cu aceste abuzuri
și cu unele metode de exterminare inadmisibile în
secolul al XX-lea, vom reînțepe o nouă grevă a
foamei, ferm hotărît să mor sau să provoc
anchetă din partea organelor conducătoare ale
acestei țări. - Amintesc că sănătatea mea e distrusă.
Menționez că oricine distinge (într-un fel sau
altul) viața omului se face vinovat atât în fața
dreptului internațional cât și a legilor naționale
de crimă împotriva umanității.
Aceste declarații sunt și semnate.

Detinut

Radina J. Remus.

1 Iunie 1958.

Ploiești, legionar, care venise după greva de la Aiud, în 1957 și care a ieșit tuberculos -, dr. Gîrliu - un profesor de la Iași, care a ieșit nebun -, un anume Șora -care a fost foarte tare -, unul Dobre - care a ieșit și el bolnav de plămîni -, preotul Melnic - refugiat din Basarabia, care făcea slijbe în celulă - și un student Stoica, de la Cluj. M-au scos de aici pe pătura, la avizul doctorului Sin. Mi-au dat hidrazidă, regim de mîncare mai bun. Acest doctor, cînd vedea oameni mai dîrji în pericol, îi ajuta.

A.C. - Cînd ați ieșit din închisoare a doua oară ?

R.R. - În ultima celulă, înainte de ieșire, am stat cu dr. Miltiade Ionescu, din lotul de evadați de la Căvnic, despre care scrie Ioan Ioanid. Un băiat foarte bun, care, la câteva ore după ce am fost adus în celulă, învățase pe de rost Charta ONU... Am ieșit cu un lot de bolnavi, la sfîrșitul lui '60, primul lot după venirea lui Dej de la ONU. Am stat 4 ani în spital și pe urmă, pe parcurs, încă doi ani. În total 6 ani.

A.C. - Cîte greve ale foamei ați făcut?

R.R. - Să știți, nu e vorba de numărul lor, ci de faptul că eram foarte slăbit, bolnav de ficat și hoțărît s-o duc pînă la moarte. Îmi dădeam cuvîntul de onoare mie însumi că nu sînt decît două soluții: moartea sau venirea Procurorului pentru a lua act de revendicări. Am provocat 5 anchete în închisoare. A doua oară, la Canal, Procurorul mi-a vorbit de o scrisoare în care se spunea că este responsabil de moartea mea, dacă nu va veni... Habar n-aveam. Abia cînd am fost eliberat am aflat că Ticu Dumitrescu a trimis-o printr-un civil, care a aruncat-o în curtea procuraturii din Constanța. Greva setei a fost mai grea. Mi-au dat după 8 zile apă, dar francezii zic că mori într-a cincea zi...

A.C. - Față de relativitatea și ambiguitatea criteriilor în afara închisorii, înăuntrul zidurilor ei, referințele se limpezesc esențial: credința în Dumnezeu, solidaritatea și ierarhia morală care subclasează orice statut intelectual sau social.

R.R. - Mai era și un simț al onoarei. Eu repetam aproape în fiecare zi două versuri din Boileau : L'honneur est comme une île escarpée et sans bord. On ne peut plus entrer dès qu'on en est dehors. Onoarea odată pierdută, ești terminat. Or, eu vedeam clar că ei asta voiau. Dezonorîndu-ne ne puteau săpîni. Cînd a venit în 1964 colonelul Crăciun, în timpul reeducării, să dea sfaturi, s-a ridicat în cîrje Aurel State(*) și i-a spus: Domnule colonel, dumneata lupți să mai pui un grad pe umăr iar noi luptăm să rămînem oameni. Ca să vedeți ce bătălie era. Aproape fiecărui om i se poate găsi o slăbiciune și era linia lor diabolică, se jucau cu noi ca pisica cu șoarecele, să ne prindă cu ceva. De exemplu, cînd am plecat în Franța, mi-au spus să scriu ceva despre continuitate. Bine, continuitatea românilor nu poate să fie un lucru rău, dar nu ține de mine continuitatea, le-am spus. Asta trebuie s-o facă un istoric care și el trebuie să aibă șansa

să găsească o probă extraordinară.

A.C. - Cînd și cum ați ajuns prima oară în Franța ?

R.R. - În 1977, pe vremea protestului lui Goma, voiam să intru în legătură cu el. Doi cunoscuți m-au denunțat: un fost elev la școala militară, Constantin Marcel Ionescu și un consătean, Barbu, care-l denunțase și pe Goma la Gherla. Mi-au făcut o percheziție și mi-au luat declarația din greva foamei, pe care o scrisesem cînd am ieșit ca să nu îmi mai încarc memoria cu ea. Vorbeam acolo despre separația puterilor în stat, atacam puterea legislativă, ceream cruce pe morminte... scriam că aici nu se respectă principiul eliberării de mizerie, ci principiul indigen al eliberării de viață. Mi-au spus că motivul percheziției a fost o reclamație că aș avea valută! "Domnule, ce vă mai bateți joc? Eu nici nu știu cum arată valuta. Dar s-ar putea să-mi deschideți gustul să mă faceți să plec în Occident, să văd și eu cum e valuta aia", le-am spus. Această percheziție m-a ambiționat să ies din țară. Am făcut un memoriu la Ceaușescu în care i-am spus că Securitatea e de vină că sînt bolnav și cer să mă duc să mă îngrijesc. Ca prin minune, mi-au aprobat. Cînd am plecat, mama plîngea. Mi s-a rupt inima că săraca a suferit foarte mult și i-am dat cuvîntul de onoare că mă întorc.

A.C. - De fapt, gîndul dumneavoastră era să scrieți Testamentul din morgă...

R.R. - Da. Am scris în condiții foarte grele. Dr. Caranica m-a invitat de cîteva ori la masă. Cel mai mult m-a ajutat dr. Claudiu. Lui i-am citit prima dată și el m-a încurajat, pentru ca eu n-aveam curaj s-o public. Îmi dădeam seama că lucrurile trebuie șlefuite cumsecade. În copilărie luasem niște premii literare, un premiu pentru o poveste publicată în "Curentul copiilor și al tineretului"... Dr. Claudiu îmi dădea cîte 50 de franci pe săptămînă, viața era mai ieftină atunci. Prima dată am locuit la un Hotel, cu 25 de franci pe noapte, după care am stat într-o camera goală, pe care mi-a dat-o dl. Indrieș, pe lînga rue de Flandre. Am dormit acolo o lună, pe două canapele de automobil, pe care le-am găsit aruncate în stradă. Dar francezii nu

voiau să-mi prelungească viza. Le-am spus că trebuie să scriu o mărturie. Șeful de cabinet al prefectului mi-a spus: "scrieți-vă cartea, faceți-vă plăcerea, dar puneți-o pe foc, n-o publicați că Ceaușescu e nebun, o să vă facă mizerii mari". Avocatul la Curtea de Apel, dl. Pettiti, m-a sfătuit însă: "dumneata ai intenții bune, ascunde-te, nu mai da ochii cu nimeni, scrie-ți cartea și pe urmă n-au ce să-ți facă decît să te dea afară". Am obținut prelungirea, pînă la urmă, datorită lui Mircea Eliade. Îi scrisesem o scrisoare în care îi transmiteam ceva de la Acterian, cu care eram prieten, stătusem la Canal împreună. M-am trezit de la el cu o mie de franci. Cînd m-am dus la Poliție, mi s-a cerut o probă că am resurse. Tocmai primisem cecul și l-am arătat. Mi-au aprobat imediat.

M-am întors în țară, cum i-am promis mamei și, după o lună, Testamentul din morgă a apărut în "Cuvîntul Românesc". Eu nu știam. Am știut doar cînd s-a dat la Europa liberă, în luna martie 1979, cînd a venit în România Giscard. Noël Bernard a găsit momentul în care puteam fi mai apărut. Eu dădusem o declarație că, orice s-ar întîmpla, orice scrisoare ar primi din partea mea, să nu pînă seama, să transmită textul. Și a fost transmis în emisiunea Tinerama. O să apară în țară tot la Editura Tinerama.

A.C. - Cum au reacționat ?

R.R. - În dimineața zilei în care Cicerone Ioanițoiu pleca la Paris, m-au căutat acasă. Locuiam pe lîngă șoseaua Giurgiului, într-un bloc confort trei. Nu eram, fiindcă rămăsesem noaptea la Ioanițoiu și m-am dus direct la servici. Acolo am fost anunțat de la cadre că sînt căutat. M-au luat cu mașina, m-au dus acasă, mi-au făcut percheziție și mi-au dat drumul. Abia am ajuns la gară să-l conduc pe Ioanițoiu. Ajuns în Occident, el a transmis la Europa liberă un proiect de decret, în care se cerea ca deținuții politici să fie amnestiați, să nu mai fie urmăriți, să li se recunoască vechimea în muncă. La trei zile după asta, m-au chemat la securitate și furioși, au sărit să ma

AFA CERILOR INTERNE
A MILITARA 0606 GHERLA

C A R A C T E R I Z A R E

In ziua de 7 Iunie 1959 orele 16,30 deținutul Contrarevoluționar RADINA I. REMUS condamnat 6 ani pentru trecerea frauduoasă a frontierei a pus la cale o revoltă în penitenciar la camera 59 unde să găsesc toți deținuții C.R. care la data de 14.06.1958 au făcut revoltă în penitenciar. Cele puse la cale de acest element foarte înrăit au fost parate datorită șefului de secție și ASC. care au luat măsuri urgente și energice.

Deținutul a fost pedepsit cu 21 zile de izolare.-

COMANDANTUL FORMAȚIEI
MAJOR
DOROBANTU MIHAEL

10CTIITOR PTR. PAZA SI REGIM
I.T. MAJ.
ISTRATE CONSTANTIN

sfișie. S-au purtat destul de rău în ziua aceea cu mine. M-au întrebat dacă la gară a fost și fata profesorului Basarabeanu. "Domnule procuror, în anul internațional al copilului, anchetați despre un copil, ce fel de procuror ești ?..." "Vreau să-ți verific sinceritatea." "Sinceritate cu voi, adică să denunțăm, asta înseamnă sinceritate?" Ancheta a continuat pînă după masă. După prînz, m-au dus într-un birou izolat și m-au lăsat singur. S-a auzit un zgomot bizar și o trepidare a biroului în fața căruia mă așezaseră. Am impresia că m-au iradiat. Sînt semne.

Mi-au făcut proces cu două capete de acuzare: publicație neautorizată și decretul de amnistie. M-au acuzat că l-am făcut eu. Nu l-am făcut, fiindcă eu nici nu eram de acord cu unele lucruri. Cum spune și Goma, de unde să aibă țara asta să dea la toți despăgubiri pentru răul pe care l-au suferit? În 13 februarie 1980, judecat în stare de libertate, m-au condamnat la 16 luni închisoare corecțională. Am făcut recurs. Soția lui Bărbuș, care e acum vice-președintele PNȚCD, o femeie extraordinară, educată de Mgr. Vladimir Ghika, i-a scris lui Ioanițoiu că Radina s-a îmbolnăvit și e la spital pentru un an și patru luni. El a înțeles că sînt condamnat și mi-a dat un avis. Nu voiam să am telefon pentru ca securitatea să nu poată întinde curse altora, prin mine. I-am spus că m-au condamnat și el mi-a spus: "Țmi dai voie să-ți fac eu rețeta?" Bineînțeles. Ioanițoiu a început scandalul, alarmîndu-i pe toți. S-a adresat la toți ambasadorii, la UNESCO, la Parlamentul European, i-a scris lui Carter, Papei. De pildă, ministrul de externe austriac îmi trimetea scrisori. Foarte mult l-a ajutat dl. Mihnea Berindei, care a publicat și un articol în *Le Monde*. În ziua în care s-a judecat recursul, în mai 1980, Amnesty International a trimis o telegramă în care cerea să nu fiu condamnat fiindcă trebuie să se respecte libertatea de expresie. O notă, tot de la Amnesty, fusese trimisă ministrului Justiției și Procurorului General, cu o zi înainte de proces. Recursul a avut loc într-o simbăță, cînd nu se judecau procese. Judecătorul se numea Micle. La un moment dat, au intrat în sală vreo 40 de persoane, de la o școală de partid, nu știu. Au venit să asiste. Am scos Scinteia, în care era vorba despre Cel mai iubit dintre pămînteni, romanul lui Marin Preda și comentariul amintea că în acea perioadă s-au petrecut abuzuri grave, nu s-au respectat viața și libertatea oamenilor. Le-am arătat că mă condamnă pentru ceva ce și Scinteia recunoaște... Peste cîteva zile m-am dus la pronunțarea sentinței: scăpasem de închisoare, rămăsese doar o amendă de o mie și ceva de lei.

A.C. - V-au lăsat în pace ?

R.R. - Nu. Securitatea a început să mă ancheteze, cu maniere elegante. Un ștab în civil mă chema la Pașapoarte. Avea un grad mare pentru că șeful pașapoartelor, colonelul Dorobanțu, stătea drept în fața lui. Căuta să mă convingă să vii în Franța ca cetățean român cu domiciliul în străinătate, că e mai

bine pentru mine... Pe de-o parte îmi explicau că vor să repare răul care mi s-a făcut, pe de altă parte eram urmărit în permanență. Chiar în ziua pronunțării recursului am fost pămuit de un cetățean, pe care-l cunoșteam vag, într-un restaurant dietetic unde mă dusesem să-mi sărbătoresc singur victoria... La servicii, trei din 15 colegi fuseseră martori ai acușării la proces, iar șefa mea, Tutică, care înainte era comsecade, a început să-mi facă mizerii. Oamenilor le era frică să se mai vadă cu mine, eram din ce în ce mai izolat.

A.C. - De fapt, încercau să vă determine să plecați, să scape de dumneavoastră. În străinătate erați cunoscut, n-aveau alta soluție decît să vă expedieze.

R.R. - Da. După ce am fost lovit, i-am spus ștabului: "m-ați chemat acum, pentru că eu telefonam astă seară în Franța ca să spun ca am fost maltratat." "Cum, domnule, sare el, noi care încercăm să reparăm nedreptățile care s-au făcut? Mama lor de ruși, noi sîntem pentru independența țării..." Făceau aștia un teatru!... Civilul era neșlefuit, dar abil. L-au adus în fața mea pe cel care mă lovise, să-mi demonstreze că n-au nici o implicare. "Dă o declarație că te-a lovit." Nu dau, lăsați-l în pace, e un om de nimica. Îmi mai spuneau sa cer iertare lui Ceaușescu. Nu sînt vinovat, nu cer nici o iertare. Cere-ți stabilirea în Franța. Le-am spus că voi face numai o călătorie pentru sănătate. Mă gîndeam să termin volumul doi. Directorul de la serviciu m-a chemat să-mi spună că i s-a cerut avizul pentru o călătorie a mea în străinătate. I-am spus să nu-l dea. "Cum să nu dau?" Nu-l dați. "Dar dumneata vrei să pleci!" Așteptați să vă dea ei ordin, că vă vor da ordin, să nu fiți dumneavestră vreodată acuzat, dacă eu mai rămîn acolo. Așa a făcut și... i-au dat ordin sa dea avizul! Era un om de treabă, cinstit, corect și n-am vrut să-i fac rău.

În ziua în care era plecarea, deși o amînasem cu o săptămînă, eram atît de obosit, după iradiere, anchete, că nu puteam să-mi mai fac nici bagajele. Nu mai aveam nici putere să mă îmbrac și mi-am dat seama ca pierd trenul. Aveam loc rezervat, Ioanițoiu mă aștepta la München, eram foarte necăjit că nu mai puteam să birui oboseala. Cînd am ieșit totuși din casă, mai erau vreo 5 minute pînă pleca trenul și eu eram în șoseaua Giurgiului. Am văzut un taxi și l-am luat. Trenul aștepta... ca și cînd trebuia să plec!

A.C. - Ați venit în exil în vara lui '80...

R.R. - Nöel Bernard insistă să rămîn la München. Eram la o vîrstă la care nu mă mai puteam apuca de germană și apoi fusesem în vremea războiului cîteva luni în Germania și nu aveam amintiri prea plăcute. Cînd am venit în Franța, exista, din 1978, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, condusă de Radu Câmpeanu. Se lăudase la Europa Liberă cu această asociație, cu fișe pentru toți deținuții politici. N-avea nici o fișă. Asociația nu și-a schimbat președintele timp de 11 ani, pînă în 1989, funcționînd cu vreo doi-trei membri. Ținea de scaun, parca era președinte de țară. Oamenii au început sa plece din asociație. Întîi am socotit că trebuie

să discutăm, apoi, cînd ne-am dat seama că tratativele n-aveau sens în afara principiilor democratice, la sugestia lui Alexandru Coșiereanu, am înființat altă asociație. Eu am făcut statutele și i-am dat numele de Asociația Deținuților Politici Anticomuniști Români (ADAR), președinția schimbîndu-se la fiecare 6 luni, prin rotație, alfabetic. Nu ne consideram foști ațita timp cît mai existau deținuți în țară. A fost înregistrată în 1987, în Jurnalul Oficial sub această denumire, și cu țelul: "informarea lumii libere asupra crimelor comise de comunismul totalitar cu scopul de a ajuta la instaurarea democrației pluraliste în România".

A. C. - Ați organizat manifestații, ziua deținutului politic, ați stabilit relații de colaborare cu asociațiile militante ale celorlalte exiluri din Est, cu care ați semnat proteste - un document recent este cel despre procesul comunismului. Știu că, din 1981, ați inițiat pelerinajele la cimitirul din Soultz, unde sînt înmormîntați prizonierii români din primul război mondial și la care, în 1986, a participat și familia regală. N-ați pierdut nici un prilej să explicați mass-mediei franceze adevărul despre aceste 4 decenii de comunism în Est. De curînd, ați participat la o emisiune pe RTL, unde ați evocat tratamentul aplicat refugiaților din România de poliția politică a lui Tito, în anii de ruptură cu Stalin... Cu sănătatea zdruncinată, cu minime mijloace materiale, mă întreb de unde ați avut forța de a fi prezent și implicat în mai toate activitățile politice ale exilului.

R.R. - Să știți, educația contează foarte mult și, în copilăria mea, erau cărți, reviste în care se făcea pedagogia voinței, caracterului, sacrificiului. Elev de liceu, am scris un marș, "Ardealul", pe o melodie străină, care a fost cîntat la Craiova de toată generația liceului militar, și pe Front. Elevii de la Școala de cavalerie, unde am fost, la salutul "bună ziua elevi" răspundeau cu "izbindă sau moarte"... Am fost educați în acest spirit. La venirea sovieticilor, șefii de grupe, printre care eram și eu, l-am însoțit cu pistoale mitralieră pe Comandantul nostru la tratativele cu rușii. Era o încordare extraordinară și era gata să izbucnească un conflict. Ne-am dat seama ce se pregătește țării, apoi, ca pedagog la școala din Craiova, am văzut cum pervertesc suflete elevilor.

Dar educația nu explică tot. Jertfa și-o alegi singur. E un fel de a pune gîndul despre demnitate mai presus decît orice durere.

(*) Aurel State, de două ori voluntar pe front, după 12 ani de prizonierat în URSS, revenit în țară este arestat. Încearcă să se sinucidă, pentru a scăpa de torturi și umilinte, aruncîndu-se de pe închisoarea Uranus. Stă în comă aproape 4 luni. În 1983 este din nou arestat și bătut sălbatec: trimisese în străinătate un manuscris, "Drumul crucii", publicat la Ed. Coresi, cu o prefață de Remus Radina. În prezent, acest volum, ca și cel de al doilea, rătăcit după moartea lui Aurel State, vor fi publicate sub îngrijirea prof. univ. Dan Ottulescu, vice-președintele filialei București a AFDPR.

LUCIAN BLAGA

"L'étoile la plus triste"

Traduit du roumain
et présenté
par Sanda Stolojan

Orphée
La Différence
(29 F)

OANA ORLEA

"LES ANNEES VOLEES
Dans le goulag roumain à 16 ans

Seuil
l'histoire immediate

BLAJ - PARAY-LE-MONIAL

Două nume cu încărcătură istorică în destinele a două popoare latine. Paray-le-Monial, situat la N.V. de Lyon, aşezare celebră pentru bazilica romană, minăstire consacrată Inimii Mîntuitorului şi pelerinajul Sacré Coeur, localitate înfrăţită cu Blajul nostru, cetate de credinţă şi cultură. Anul trecut, o delegaţie compusă dintr-un preot şi cîţiva teologi de la Paray au dus Blajului daruri, afecţiune şi o invitaţie. Ca urmare, la începutul acestei luni, a venit în Franţa parohul Catedralei din Blaj, preotul Ioan Fărcaş, însoţit de doi seminarişti de la Academia Teologică. Şi a fost să se audă liturghie românească în oraşul în care s-a arătat inima Mîntuitorului.

Apoi, Blajul a venit la Paris. Duminică, 10 mai, părintele Gh. Surdu l-a invitat pe ortacul său din ilegalitate să slujească la biserica greco-catolică din rue Ribéra. Neîncăpătoare îi erau zidurile pentru greutatea mesajului venea din cetatea lui Inocenţiu Micu-Klein, cum neîncăpătoare i-au fost la alte vizite cu greutate, şi mă gîndesc în primul rînd la cele două făcute de Regele Mihai. După slujba, s-a ridicat un pahar în sala de conferinţe. Cîţiva fericiţi ne-am bucurat în continuare, în jurul unei mese cu parfum de vinars, să auzim pagini din istoria mereu frămîntată a bisericii Unite. Întîlnirile preoţilor Surdu şi Fărcaş în anii dictaturii, numirea preotului ortodox Ioan fărcaş la catedrala din Blaj şi apoi, pe 19 mai 1991, din voinţa credincioşilor - superbă demonstraţie -, trecerea păstorului şi a oilor sale la Biserica Unită, cu revenirea catedralei în familia care o înălţase pe vremuri.

Şi pentru că ne aflăm la mare sărbătoare românească, s-a închinat un pahar de vin francez întru memoria merilor români care au făcut independenta, România Mare şi au adîncit drumul spre democraţie, precum şi pentru regele nostru de azi, a cărui luminoasă primire în ţară l-a bucurat mult pe părintele Fărcaş.

Cu căldură româniei din Paris le-au spus "la revedere" solilor ardeleni.

Şerban Demetriu

COMUNICAT

În urma hotărîrii Colegiului Director al Partidului Alianţei Civice, din 17 aprilie 1992, de a anula împuternicirile reprezentanţilor în străinătate şi de a invita personalităţile române din străinătate să organizeze acţiuni de susţinere a PAC-ului (v. Lupta, p. 5, nr. 182), s-a constituit la Paris un grup de sprijin alcătuit din domnii:

Florin Aftalion,
Mihai Brâncoveanu,
Paul Barbăneagră,
Jean Florescu,
Ştefan de Fay,
Adrian Michaloux,
S.E. Alexandru Paleologu

Membri grupului se adresează, cu acest prilej, românilor şi celor de origine română să contribuie la susţinerea acestui partid al speranţei şi democraţiei în România.

AFRA

ASSOCIATION FRANCE ROUMANIE ART

Asociaţia France-Roumanie Art, în colaborare cu publicaţiile "Cuvîntul", a acordat 3 burse, în valoare de 10.000 Fr. fiecare artiştilor plastici Tiberiu Moşteanu, Cristina Pasima şi Simion Nuţiu.

Membri asociaţiei mulţumesc pe această cale tuturor artiştilor care au trimis dosare pentru obţinerea acestor burse şi repetă că au fost constrînşi să aleagă numai trei artişti printre atîtea tinere talente.

În acelaşi timp, AFRA a acordat un premiu special pentru întreaga activitate artistică lui Ionică Grigorescu, creator original şi curajos în pisajul plastic românesc.

ALATURI DE ROMÂNIA LIBERĂ PENTRU INDEPENDENŢA MIJLOACELOR DE INFORMARE

Nici o publicaţie nu este la adăpostul unor lovituri de tipul celei recent îndreptate contra "României libere".

Independenţa presei şi libertatea ei de a informa opinia publică se apără cu dîrzenie şi curaj, făcînd front comun împotriva forţelor care o ameninţă.

Pentru a lipsi de orice efect operaţia de diversivitate care vizează "România liberă", conştiinţa politică şi profesională trebuie să treacă înaintea considerentelor de ordin personal ori de partid, ca şi peste eventualele interese de clientelă.

Poate vinovaţi de tăcere, Dnii Sorin Roşca-Stănescu şi Florin G. Mărculescu plătesc pentru îndrăzneala şi curajul de care au dat dovadă erijîndu-se în cenzori ai unei puteri vinovate şi compromise. Peste ei, însă, ţinta veritabilă a şantajului este ziarul intransigent în coloanele căruia îşi exercită talentul, şi echipa de redacţie a acestuia - adică pionierii înşişi ai presei libere şi independente din România post-comunistă.

Solidari cu victimele directe şi indirecte ale acestui atentat la libertatea presei, chemăm întreaga opinie publică să condamne cu fermitate pe cei care l-au pus la cale; deasemenea, facem apel la toţi membrii profesiei, cerîndu-le să reziste oricăror tentative de intimidare prin şantaj şi să susţină pe colegii lor atacaţi, exprimîndu-şi public încrederea în ei. Atît DI Roşca-Stănescu cît şi dl Mărculescu au dovedit prin probitatea lor profesională că aceasta încredere este pe deplin meritată, indiferent de eventualele slăbiciuni - astăzi de mult răscumpărate.

Dan Aftalion, Ioana Andreescu, Dumitru Bacu, Nicolae Baloită, Paul Barbăneagră, Theodor Cazaban, Ioana Celebidache, Dan Culcer, Virgil Ierunca, Gabriela Ionescu, Marie-France Ionescu, Monica Lovinescu, Bujor Nedelcovici, Alexandru Paleologu, Paula Predeleanu, Mihai Ricci, Dana Roman, Vlad Roman, Ion Varlam

(Apelul de mai sus a fost publicat în "COTIDIANUL", la Bucureşti.)

LA TRIBALIE

Cartea despre Tribalii românească, semnată de Nicopole Passarowitz şi Dunonia Svistu, apărută în franceza, la Paris, în 1991 (Copyright Ion de la Vidin), este prima lucrare prezentînd o viziune istorică a românilor de pe malul sudic al Dunării. Coboŗitori din traci tribalieni romanizaţi odată cu fraţii lor din Dacia, această populaţie, apreciată la 2,2 milioane de suflete, este o parte din neamul românesc, silită de vitregia istoriei şi geografiei să trăiască sub stăpînire slavă. Împărţită între Bulgaria şi Iugoslavia (Serbia), această populaţie românească a fost superb ignorată de fraţii de peste Dunăre, din motive politicianiste. Deşi cu o istorie care se trage de la Râm şi trece prin imperiul vlahobulgar al Asăneştilor, ei sînt ameninţaţi cu pierderea identităţii, datorită, în parte, ignorării lor ca neam.

Cartea este o pledoarie pentru această identitate românească, al cărei avatar istoric este prezentată cu mult patriotism. Cartea n-ar trebui să lipsească din bibliotecile românilor. Comenzile pot fi adresate dlui Ion de la Vidin (tel. 48 80 93 22).

Dumitru Lăzăroiu

PENULTIMA ORĂ

● Prețurile au fost majorate substanțial, la începutul lunii mai, la produse de primă necesitate: pâine, unt, carne, zahăr, ulei; urmează creșterea prețurilor pentru transportul în comun, electricitate și gaze. Aceste majorări rezultă din reducerea subvențiilor de stat, cu 25%. Departe de a proteja cetățenii cu venituri mici, guvernul continuă să profeseze compensațiile pentru salariați în timp ce a decis să nu mărească pentru moment pensiile. Numai chiriiile n-au crescut.

● Aflăm din "Dreptatea" din 14/IV 1992 că A. Bîrlădeanu, Silviu Brucan, Ion Iliescu, Dan Marțian, Virgil Măgureanu, prezentatorul Tv Petre Popescu, Alexandru Mironov (consilier prezidențial), Cornelius Roșianu, Emanuel Valeriu, Răzvan Theodorescu.... se află pe lista "eroilor revoluției". Ornați la Cotroceni cu medalia "Revoluția Română din decembrie 1989", ei vor avea dreptul, conform legii care va fi curînd adoptată în Parlament, de a fi scutiți pe viață de impozite, de a avea prioritate la locuințe, călătorii gratuite pe căile ferate... Supraviețuitorii, unii invalizi, ai șarjei armate și ai teroristilor și urmașii celor decedați cerșesc pe la ușile ministerelor...

● Căp. Emil Tamaș, de la Biroul judiciar al Poliției din Tg. Mureș, a înaintat procurorului General și SRI-ului un raport în care prezenta rezultatul cercetărilor referitoare la falsificarea buletinelor de identitate la Tg. Mureș, în perioada premergătoare alegerilor din februarie. Acest raport a apărut și în săptămînalul "Timpul" din Iași și în ziarul "Viitorul Românesc". Unele dintre persoanele incriminate au funcții de răspundere în filialele locale ale PUNR-ului și "Vetrei Românești".

Asupra autorului raportului au început presiuni. A fost trecut în rezervă dar tracasările nu s-au terminat. În cele din urmă el a

dispărut de acasă.

Fratele lui Emil Tamaș, Erno Tamaș, este unul din "eroii revoluției" din decembrie 1989 de la Tg. Mureș. Rănit pe stradă, el a fost înjunghiat în spital. Cel de al treilea frate, profesor de română, Miki Tamaș a făcut cercetări pentru a afla identitatea ucigașului lui Erno, dar, în fața amenințărilor, a renunțat și s-a refugiat în Ungaria.

Reporterul de la "România liberă" n-a mai găsit în casa Tamaș decît doi părinți speriați și singuri.

● Radu Coșarcă a fost destituit de Răzvan Theodorescu din funcția de redactor-șef al Departamentului de informații TV, iar Gabriel Giurgiu din cea de redactor-șef adjunct în urma emisiunii lor 7x7 despre monarhie și înlocuit cu Cornelius Roșianu.

După conferința de la Cotroceni din 11 mai, a fost dat publicității un comunicat în care se spune că ar putea fi aduse în fața justiției, ca "anticonstituționale" acțiunile unor publicații, posturi de radio și emisiuni Tv legate de recenta vizită a Regelui, care impun "măsuri în conformitate cu legile țării". Altă coincidență, FDSN a prezentat în Adunarea Deputaților o declarație în care se cer măsuri împotriva mitingurilor și acțiunilor promonarhiste.

● Moartea neașteptată a primarului Emil Alexandrescu, ales în februarie la Iași a determinat organizarea de noi alegeri.

Noutăți: PNL s-a prezentat separat de Convenția Democratică, a apărut un candidat PDAR și unul al Partidului Româna Mare, acesta din urmă retrăgîndu-se pînă la urmă.

Candidați: ing. D. Rădăuceanu, deputat FSN (fost membru al Comitetului județean PCR), ing. Vasile Dimitriu - actualmente primar interimar (pro-Iliescu), Gh. Zaharia - PUNR (fost secretar al Sfatului popular și al

DI CONSTANTIN TICU DUMITRESCU, președintele Asociației Foștilor Deținuți Politici din România (AFDPR) va vorbi despre SITUAȚIA POLITICĂ DIN ROMANIA, ÎN PREAMBUL ALEGERILOR, marți, 2 iunie, orele 18,30, la Misiunea Catolică Română - 38 rue Ribera, 75016 Paris

CASA ROMÂNEASCA CENTRUL ROMÂN DE CERCETARI DIN PARIS

Anunță conferința excelenței sale dl. Alexandru Paleologu, din ciclul "Mémoire et société", "On y danse, on y danse...", care va avea loc vineri, 5 iunie la Sorbona (rue St. Jacques), amfiteatrul Michelet, la orele 18,30

Comitetului județean PCR, actualmente inspector guvernamental), cu deosebite merite în dărmările, prevăzute de "sistemizare", de la Iași.

Candidatul Convenției Democratice, Constantin Simirad (PAC), este profesor de matematică la Institutul Politehnic din Iași, .

La primul tur, candidații CD și FSN au ieșit în balotaj, candidatul liberal situîndu-se pe locul 5. La al doilea tur, candidatul CD a ieșit confortabil dar alegerile se vor repeta din cauză înfrunții numărului minim reglementar de votanți.

NATURALIZARI

"Journal Officiel", din 19 și 24 mai 1992 publică numele următoarelor persoane, originare din România, care au obținut naturalizarea franceză: Ticlete Sorin Cristian, născut la București, Ticlete Rodica (n. Rausser), născută la București, Belu Elvira (n. Dumitrescu), născută la Brăila, Cristea Claudis Octavian, născut la Intorsura Buzăului, Cristea Mariana, Victoria (n. Novac), născută la Sibiu, Cristea Iona, Andrei, născut la Brașov, Godeanu Arnold, născut la Vaslui, Godeanu Lelia (n. Johnson), născută la București, Mihalcea Gheorghe, născut la București, Mihalcea Sultana (n. Tararache), născută la Râmnic, Mihalcea Dana Ecaterina și Mihalcea Alina, născute la București.

DECESE

Muzicolog dirijor Eugen Pricope; Pușa Grinceanu; preot Vasile Gregorian (Biserica Pitar Moș); prof. Aurel Stoica; Elena Venus Vulpescu; farm. Olga Pavelescu; Titu Cocoranu; ing. Victor Antonescu; Marin Pantelie; Alexandru Pavliuc; Valeriu Stănculeț; Carlos Petre; Mihaela Mihalache; Vasile N. Dumitrescu; ing. Jean Emil Grigoriu; Gh. Pană; Ctin Dobroslov; Elisabeta Dorobanțu; geolog Ctin Ursu; Elena Orescovici; av. Horea Brudașcu; Despina Dumitru; Gabriela Cărbunaru; dr. Corneliu Bindea; dr. Moga Nicolae Ovidiu; Florin Drăgănescu; ing. Dan Enescu; Remus Ivănică; Vasile Făgărășanu; ing. Dănilă Agrippa; Ștefan Nicolae; Gheorghică Oprea; Maria Spirea; col (r) Al. Sterian; Titus Neștianu; Georgeta Pătulea; ing. Ani Cîlcic; ing. Alex. Balșoiu; Gh. Toma; D. Oneață; Ioan Pop; prof. Iac Pompiliu; Viorica Freder; prof. dr. doc. Gh. Mogoș; Dorina Ioana Negrescu; ing. Grigoriu Aristide; compozitorul Dan Stoian; Focșeneanu Mihai, veteran de război; Gh. Aștileanu; Angela Ștefănescu (Cambrea); Emil Nicol; prof. dr. doc. Ion Iancu; Mircea Anghel; prof. ing. Emil Hagiu; Constanța Buricescu; ing. Alex. Petrescu; Lucia Iovu; Sofia Eftimie.

**ABONAȚI-VĂ LA
LUPTA**

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou equivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 633520 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

CONFERENCE DE NICOLAS MANOLESCU PRESIDENT DU PARTI DE L'ALLIANCE CIVIQUE (PAC) UN DES PRINCIPAUX PARTIS D'OPPOSITION,

faite à Paris le 13 avril 1992, à l'Institut Français des Relations Internationales.

Je voudrais retenir votre attention sur trois problèmes, être concis pour pouvoir discuter après.

Le premier, c'est le problème des élections locales qui se sont déroulées, il y a quelques semaines, au mois de février et qui ont modifié le paysage politique de la Roumanie.

Le deuxième, ce sont les problèmes de l'avenir. Vous savez qu'il y aura au mois de juin probablement, peut-être à l'automne, deux échéances électorales, les législatives et les présidentielles.

Enfin quelques mots sur ce retard de la maturation de l'opposition roumaine, qui se présente enfin, après deux années écoulées depuis le mois de décembre 1989, unie contre un pouvoir divisé. C'est probablement un autre aspect très important du paysage politique roumain.

Les élections locales se sont déroulées au mois de février en deux tours de scrutin. Si on les compare avec les élections législatives d'il y a deux ans, un changement notable des options politiques apparaît. Premièrement le Front du Salut National (FSN) qui est le Parti du Gouvernement, perd la moitié de son audience, et passe de 66% à 33%. Son électorat est à prédominance rurale, une constatation que l'on a pu faire après ces élections.

Le Front du Salut National ne garde de juste que deux villes de plus de 300 000 habitants, Iasi et Craiova, et deux autres de plus de 200 000, Braila et Oradea, grâce essentiellement à l'alliance conclue au second tour de l'élection des maires avec l'extrême droite ultra-nationaliste.

La Convention démocratique est une coalition électorale qui réunit quatorze formations politiques dont huit partis et qui n'existait pas, il y a deux ans. A l'occasion des élections législatives du 20 mai 1990, les partis démocratiques se sont présentés séparés.

Cette fois-ci, tous ces partis démocratiques ont fait une coalition, une liste commune. Cette règle a été observée partout, et la Convention a obtenue 33%, le même score que celui qui a été obtenu par le F.S.N.

C'est très important de constater cette bi-polarisation de la vie politique roumaine. Il y a enfin une alternative si vous voulez: d'une part le Front du Salut National, qui est

perçu comme un parti, comme une formation néo-communiste, d'autre part cette Convention Démocratique qui regroupe presque toutes les forces démocratiques qui comptent en Roumanie, en ce moment.

Il faut observer que ce score, cette relative victoire, a été obtenu dans des conditions très difficiles.

La campagne électorale a été extrêmement difficile pour toute l'opposition roumaine.

La raison est très simple: le FSN a pu compter sur l'administration. Vous savez jusqu'à ces élections locales, en fait toutes les mairies, tous les conseillers étaient nommés, désignés par le Gouvernement.

Dans ces conditions, le FSN a pu compter sur la fidélité de tous ces gens, dans des endroits où il n'existait pratiquement pas d'organisations politiques de l'opposition.

Puis les moyens financiers. L'opposition, comme vous le savez, n'a eu que les moyens financiers qu'elle-même a réussi à se procurer par des cotisations, des dons. Il n'y a pas une loi de financement de la campagne électorale en Roumanie, en ce moment. Ce même parti de Gouvernement s'est opposé d'une manière très énergique à tous financements des partis politiques et de la campagne électorale.

Malgré ces conditions difficiles, la Convention Démocratique a gagné dans la plupart des grandes villes de Roumanie, presque dans la moitié des capitales des départements, et notamment à Bucarest où se trouve la dixième partie de l'électorat roumain. Timisoara a été gagnée par la Convention Démocratique comme vous le savez peut-être. C'est la ville symbole de la révolution roumaine. Constantza, principal port sur la mer Noire, Brasov, Ploiesti, Arad, Sibiu, Bacau, presque toutes les grandes villes ont été gagnées par les partis qui composent la convention démocratique. A cette occasion, on a pu connaître l'électorat proprement dit de la Convention Démocratique. Il n'y a pas en Roumanie des sondages d'opinion capables d'établir avec une certaine exactitude les segments de l'électorat qui votent pour un parti, pour un groupe, pour une formation, pour une coalition. A l'occasion des élections locales, on a constaté que l'électorat de la Convention Démocratique a été en général l'électorat urbain, les gens les mieux

informés on peut dire l'électorat politisé du pays par rapport à l'électorat du FSN qui était rural, moins informé, et moins politisé.

Si on assiste de toute évidence à un phénomène de bi-polarisation comme je l'ai dit déjà, le reste de l'électorat demeure plutôt dispersé. Cette situation est due au nombre excessif de partis politiques, 215 à l'heure actuelle. Pour les élections locales on a recensé 149 partis, formations ou coalitions en liste. Seules 6 listes ont obtenu plus de 1000 conseillers municipaux, sept autres plus de 100, la grande majorité, 1 ou 2 et 29, aucun conseiller.

Cela étant, on peut considérer que cet électorat se regroupe généralement en deux catégories, dans la première catégorie on trouve près de 20% des votes, un peu moins, la plupart étant des déçus du FSN, qui vont vers les partis du mouvement opportuniste.

Qui sont ces partis, ou mouvement opportuniste? Premièrement, le Parti Démocratique Agrarien de Roumanie, (PDAR), dont les cadres se recrutent essentiellement dans l'ancienne petite nomenclature des villages, et qui recueillent à peu près 8% des suffrages. C'est un parti satellite du FSN qui semble vouloir néanmoins imposer sa propre marque. C'est un parti qui contrôle le Ministère de l'Agriculture, parce que tous les fonctionnaires supérieures du Ministère de l'Agriculture sont des gens qui appartiennent à ce parti agrarien. C'est une autre administration contrôlée par un parti.

Le Mouvement Ecologiste Roumain, une autre formation, disons opportuniste, qui a changé deux fois de camp, et qui a été dans la Convention Démocratique au début, puis dans la Charte pour la Réforme de Petre Roman, et maintenant dans une forme d'indépendance qui dépend beaucoup de facteurs politiques et d'opportunité.

Le grand parti des Indépendants, fait curieux, les Indépendants ont gagné presque 8%. C'est un parti très fort, ce parti d'Indépendants, mais personne ne sait exactement en ce moment qui sont ces Indépendants. Ils sont indépendants et n'appartiennent à aucune formation, par principe, mais en même temps, en fait, ils appartiennent à diverses formations, à divers partis d'une manière disons illicite,

Suite page II →

clandestine. 8% d'indépendant, c'est un score extraordinaire.

Enfin le Parti National Libéral Aile Jeune, une dissidence du Parti National Libéral, qui a obtenu 2%, était proche du gouvernement Roman, puis indépendant, puis ce parti a appelé à voter pour des candidats de la Convention Démocratique, lors de l'élection des maires au second tour de scrutin. C'est la première catégorie, la catégorie où l'on peut placer, comme je l'ai dit déjà, les opportunistes.

La seconde catégorie est constituée du mouvement d'extrême droite, ultra-nationaliste, le Parti de l'Unité Nationale Roumaine (PUNR), qui est le bras politique, comme on le dit, de Vatra Romaneasca, "le Foyer Roumain", le Parti Romania Mare (la Grande Roumanie), qui est un parti ultra-nationaliste, fascisant, et l'Union de la Gauche Démocratique qui est une coalition des forces néo-staliniennes, communistes.

Tous ne réalisent pas les scores prévus par les sondages. Tout le monde croyait avant les élections locales que spécialement la gauche néo-communiste allait obtenir un score alarmant. Tous ont réalisé 8%. Cela étant, ils s'implantent localement. Il s'agit en principal de ce parti de Vatra Romaneasca qui s'implante en Transylvanie, Cluj et Zalau et dans beaucoup d'autres localités. Des villes importantes du Nord de la Transylvanie ont été gagnées par le PUNR.

Si on regarde la carte, on peut remarquer que c'est exactement la région qui a été cédée après le traité de Vienne de 1940 à la Hongrie, qui a été maintenant gagnée par le parti ultra-nationaliste. Le fait bizarre et inexplicable, c'est qu'au premier tour de scrutin, c'était la Convention Démocratique qui se trouvait partout en tête des listes, avec des pourcentages de plus de 40, 45, 46%. Au deuxième tour de scrutin, cela a été une catastrophe. Partout les candidats de la Convention ont perdu la partie et les candidats du Parti de l'Unité Nationale de Roumanie ont gagné.

Il y a des explications. Il y a eu la déclaration inexplicable du Ministre de la Guerre de Hongrie, qui a dit quelque chose de très banal dans un autre contexte, "je défends les intérêts de tous les Hongrois, des Carpates et des Balkans, de Hongrie bien sûr." Cela a choqué l'électorat roumain de la région respective, cela a été probablement l'explication la plus simple, la plus directe de la catastrophe qui s'est produite pour la Convention Démocratique dans le deuxième tour de scrutin.

Le problème qui se pose maintenant pour nous tous, en Roumanie, c'est la nécessité de garder cette Convention Démocratique comme coalition électorale pour les législatives et les présidentielles. Vous savez, toutes sortes de rumeurs circulent. Il y a beaucoup de gens qui ont dit que la Convention Démocratique est morte, qu'elle était une coalition qui a joué son rôle historique, il faut faire autre chose maintenant. Malheureusement, il y a une partie de la Convention Démocratique, l'un

des plus importants parti de Roumanie, le Parti National Libéral, qui tient le même langage, et qui dit : "la Convention Démocratique est morte, il faut faire une autre alliance, d'un autre type".

Heureusement les autres cinq partis importants qui composent la Convention Démocratique, parce qu'il y en a huit, mais seulement 4 ou 5 sont de niveau national, heureusement ces autres 5 formations politiques ont toutes la conviction que la Convention Démocratique reste nécessaire pour les deux futures échéances électorales: ce sont le Parti National Paysan, le Parti de l'Alliance Civile, l'Union Démocratique des Hongrois, le Parti Ecologiste et le Parti Social Démocrate.

Pour l'instant, l'on a publié une déclaration, on a constaté la nécessité de garder cette coalition électorale. Les libéraux attendent leur délégation permanente le 11 avril, pour dire leur dernier mot, en ce qui concerne leur participation à la Convention Démocratique. (*lors de la convention, la direction du parti sous la pression de son Président Radu Campăanu qui a des liens étroits avec le Président Iliescu et le Service Roumain d'Information (SRI) a décidé de quitter la Convention et de s'allier aux partis extrémistes. n.n.*)

Mais avec ou sans le Parti National Libéral, la Convention Démocratique va rester une coalition électorale. C'est évident pour nous tous que la relative victoire, dans les élections locales a été due au symbole, le "clef" d'un symbole de l'union de l'opposition démocratique. Ce symbole et cette union ont joué le rôle principal. Pour la plupart de l'électorat roumain, ce n'est pas le parti politique qui comptait, c'était l'union de l'opposition, et le symbole de cette union.

Beaucoup de gens, beaucoup de paysans ne connaissent pas le nombre de parti qui composaient la Convention Démocratique, d'autres ne connaissent pas la Convention Démocratique, ils ne savaient pas ce qu'est la convention démocratique. C'était une abstraction. Mais ils connaissent le symbole, cette "clef" qui s'est avérée gagnante en fin de compte, et je dirais, il y avait des gens qui croyaient jusqu'au dernier moment que nous étions incapables de faire cette union, et d'avoir ce succès avec ce symbole.

Ce retard qu'a pris l'opposition roumaine d'accéder à la maturité, c'est un problème qui nous préoccupe tous, parce que l'Albanie est devenue un pays démocratique, avant nous. Les forces démocrates y ont gagné la bataille législative et présidentielle. Elle nous a cédé la dernière place en Europe, à nous les Roumains, la dernière place dans ce processus, dans cette transition du communisme vers la démocratie. N'oublions pas, qu'il y a deux ans et quelques mois, au mois de décembre 89, tout le monde, spécialement ici en France, a eu l'impression que la révolution roumaine était la plus radicale, la plus totale de toutes. Pas seulement la plus violente, la plus sanglante, mais une révolution qui a détruit d'un coup le parti communiste, et la

Securitate qui était la force répressive du système totalitaire. Nous avons raté cette chance d'accéder rapidement à un monde démocratique, d'avoir deux, trois semaines après cette révolution, des institutions démocratiques, une vie normale, politique, sociale, économique. Nous avons raté cela, parce que c'est un paradoxe qui a fonctionné. Partout dans les pays de l'Est ex-communistes, les partis communistes ont été rebaptisés "socialistes", mais tout le monde savait qu'il s'agit de la même Jeannette autrement coiffée. Chez nous, le parti communiste s'est volatilisé, purement et simplement, en quelques minutes. Le Front du Salut National a été perçu par beaucoup de Roumains, et les élections du 20 mai 1990 ont prouvé cela, comme un nouveau parti, d'un autre type, qui a fait tomber le régime totalitaire de Ceausescu et qui a fait tomber le communisme lui-même. Cela a trompé beaucoup de gens.

C'est la même chose avec la Securitate. La Securitate s'est volatilisée pratiquement à la fin de décembre 1989, début janvier, au jour de la révolution roumaine. Elle a été remplacée par un Service Roumain (Sec d'Information) que tout le monde considérait comme tout à fait normal, comme il y en a en France, comme dans tous les pays civilisés du monde. Mais en fait, c'était le même rapport entre le Service Roumain d'Information et la Securitate, qu'entre le Front du Salut National et le parti communiste. C'était une fausse transformation.

Il y a quelques jours, la presse indépendante de Bucarest a publié le dossier du directeur de ce Service Roumain d'Information, Magureanu qui a été officier de Securitate, lui-même. Il a nié cela, tout le monde savait, quelque chose de son passé, qui n'était pas très clair, il a nié toujours, il a dit: "non, ce sont des calomnies". Bon, on a publié son dossier.

C'est pour cela, c'est le paradoxe roumain, que la révolution roumaine a été la plus radicale, la plus complète, et que la Roumanie est néanmoins restée le dernier pays de l'ex-Europe communiste, à entrer dans le rang des pays démocratiques. C'est notre paradoxe roumain qui explique d'une certaine manière, ce retard, cette inexplicable destinée si vous voulez, d'un peuple qui a raté au mois de décembre 1989, il y a deux ans et quelques mois, son histoire immédiate.

Que Dieu nous garde de nouveaux échecs de ce type. C'est un moment, à l'heure actuelle, favorable je dirais pour la démocratie roumaine. Je me permets de dire que la révolution politique de Roumanie a commencé avec ces élections locales du mois de février 1992, qu'elle peut continuer avec les législatives et les présidentielles du mois de juin et de l'automne prochain.

Je vous remercie.

(L'exposé a été suivi des questions auxquelles le Président du PAC a répondu et que nous publierons dans le prochain numéro).